

ประสบการณ์อาการหายใจลำบากในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว

แหวดาว รอดเสถียร

ปี ๑๑ ค.ศ. 2557

333231

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ แวดดาว รอดเสถียร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลภา คุณทรงเกียรติ)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ ค้วงแพง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สายพิน เกษมกิจวัฒนา)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลภา คุณทรงเกียรติ)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ ค้วงแพง)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชัย จุลเมตต์)

คณะพยาบาลศาสตรบัณฑิตให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)
วันที่ 9 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา คุณทรงเกียรติ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาภรณ์ ค้างคอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอพระคุณคณะกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ ที่เสียสละเวลา และให้แนะนำที่มีประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลตากสิน หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยชาย หอผู้ป่วยหญิง และหัวหน้าหอผู้ป่วยหนัก และบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ

ขอกราบขอพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเสียสละและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย ขอขอบคุณที่ท่านได้กระทำ บันดาลให้ท่านและครอบครัวมีความสุขกาย และใจที่ดี และมีความสุขในชีวิต

ขอกราบขอพระคุณ บิด-มารดาผู้ให้ชีวิต เป็นกำลังใจ ในการเรียนรู้ของบุตรเสมอมา ขอขอบคุณ พี่ เพื่อน และน้องนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตที่มีส่วนช่วยเหลือผู้วิจัย คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากงานวิจัยครั้งนี้ขอมอบแด่คณาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน และผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนเท่าทุกวันนี้

แววดาว รอดเสถียร

51924329: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้ใหญ่; พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คำสำคัญ: ประสบการณ์อาการหายใจลำบาก/ผู้ป่วยหัวใจล้มเหลว

แนวดาว รอดเสถียร: ประสบการณ์อาการหายใจลำบากในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว
(EXPERIENCES OF DYSPNEA IN PATIENTS WITH HEART FAILURE) คณะกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์: วัลภา คุณทรงเกียรติ, พย.ค., สุภาภรณ์ ดั่งแสง, พย.ค. 91 หน้า ปี พ.ศ. 2555

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อบรรยายประสบการณ์อาการหายใจลำบากในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว ที่เน้นการทำความเข้าใจความรู้สึก ผลกระทบ และการจัดการอาการหายใจลำบากของผู้ป่วย ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ป่วยที่มีภาวะหัวใจล้มเหลวที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลตลิ่งชัน จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 10 ราย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยคำถามแบบมีโครงสร้าง การสังเกตและการจดบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากการวิเคราะห์เนื้อหา พบประเด็นย่อยในแต่ละประเด็นที่ต้องการทำความเข้าใจ ดังนี้ ประเด็นที่ 1) ความรู้สึกต่ออาการหายใจลำบาก พบ 2 ประเด็นย่อย คือ เหนื่อยเหมือนจะตาย และรู้สึกอยากตาย ประเด็นที่ 2) ผลกระทบจากอาการหายใจลำบาก พบ 4 ประเด็นย่อย คือ ทำงานได้ไม่เหมือนเดิม การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันลดลง เป็นภาระของครอบครัว และผลกระทบด้านจิตใจได้แก่ กลัวตาย ห่อเหี่ยวในชีวิต และความมีคุณค่าในตนเองลดลง ประเด็นที่ 3) การจัดการอาการหายใจลำบาก เป็นไปเพื่อการลดความทุกข์เมื่อเกิดอาการหายใจลำบากมากขึ้น และเพื่อป้องกันการเกิดอาการ ประเด็นการจัดการอาการหายใจลำบากพบ 2 ประเด็นย่อยคือ การจัดการด้วยตนเองและการจัดการด้วยบุคคลอื่นโดยบุคคลภายในครอบครัวและบุคลากรทางสาธารณสุข

ความเข้าใจในความรู้สึก ผลกระทบ และเหตุผลสำคัญของการจัดการอาการหายใจลำบากของผู้ที่มีประสบการณ์อาการหายใจลำบากที่เกิดขึ้นจากภาวะหัวใจล้มเหลวดังกล่าวมีความสำคัญมาก พยาบาลควรจะให้เวลากับการทำความเข้าใจผู้ป่วยในเชิงลึกและนำข้อมูลที่ได้มาเป็นพื้นฐานของการวางแผนการพยาบาลให้กับผู้ป่วยกลุ่มนี้และกลุ่มอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

51924329: MAJOR: ADULT NURSING; M.N.S. (ADULT NURSING)

KEYWORDS: EXPERIENCES OF DYSPNEA/ PATIENTS WITH HEART FAILURE

VEAWDAOW ROADSATEARN: EXPERIENCES OF DYSPNEA IN PATIENTS WITH HEART FAILURE. ADVISORY COMMITTEE: WANLAPA KUNSONGKEIT, Ph.D., SUPAPORN DUANGPAENG, D.N.S. 91 P. 2012.

The purpose of this qualitative study was to describe experiences of dyspnea in patients with heart failure focusing on understanding patients' 3 aspects including feeling, impact, and symptom management of dyspnea. Ten participants with heart failure admitted to the Takhli hospital in Nakhon Sawan province were purposively selected. Data were collected by using in-depth interview with structural questions, observation and field note. Content analysis method was used to analyze the data.

Through content analysis, subcategories of each aspect were appeared as followed. First aspect, feeling of dyspnea, consisted of 2 subcategories: tired like dying and feel like to die. Second aspect, impacts of dyspnea, consisted of 4 subcategories: being unable to work as usual, decreasing ability for daily living activities, feeling of burdening family, and psychological impact demonstrating with fear of dying, feeling of downhearted living, and low self-esteem. Third aspect, symptom management of dyspnea for decreasing suffering from exacerbation and prevention for dyspnea, consisted of self-managing symptom and managing symptoms by others including family members and health care provider.

Understanding feeling, impacts and reasoning of symptom management of patients experiencing dyspnea from heart failure is very important. Nurses should put effort to understand patients in-depth and use the given information as a base for a more effective nursing care plan for patients with heart failure and any other patients.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ภาวะหัวใจล้มเหลว.....	6
อาการหายใจลำบากในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว.....	17
ผลกระทบจากอาการหายใจลำบากในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว.....	21
การจัดการกับอาการหายใจลำบากในผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพ	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย	32
สถานที่ทำการศึกษา	32
ผู้ให้ข้อมูลและการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล	35
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	41
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล	41
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความเจ็บป่วยและการรักษา.....	43
ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพการหายใจลำบากของผู้ป่วยภาวะหัวใจล้มเหลว	45
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
สรุปผลการวิจัย.....	56
อภิปรายผล	60
ข้อเสนอแนะ.....	65
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก.....	73
ภาคผนวก ก.....	74
ภาคผนวก ข.....	77
ภาคผนวก ค.....	79
ภาคผนวก ง.....	85
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	91

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และบทบาทในครอบครัว 42
2	จำนวนผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามโรคประจำตัว จำนวนครั้งของการเข้ารักษาใน โรงพยาบาลด้วยอาการหายใจลำบาก ยาที่ได้รับในปัจจุบัน การรักษาอื่น ๆ นอกเหนือจากการรักษาของแพทย์ และสิทธิในการรักษา 44

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กลไกการปรับตัวของเซลล์ในภาวะหัวใจล้มเหลว.....	11
2 พยาธิสรีรวิทยาการเกิดหัวใจล้มเหลวข้างซ้าย.....	13
3 กลไกการเกิดอาการของภาวะหัวใจล้มเหลวข้างขวา.....	15
4 กลไกการเกิดอาการหายใจลำบากในภาวะหัวใจล้มเหลว.....	20

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University